

Стручне
информације

КОРИСНЕ ВЕБ-ЛОКАЦИЈЕ

Дан интернет домена Србије (ДИДС 2024) Доступно на РНИДС Јутјуб каналу

Традиционални Дан интернет домена Србије (ДИДС 2024) одржан је у Београду, у Дому омладине, под слоганом „Будућност је сада”. ДИДС 2024 отворили су Милан Добријевић, државни секретар у Министарству информисања и телекомуникација, и Дејан Ђукић, директор Фондације Регистар националног интернет домена Србије (РНИДС) – организатор конференције, најавивши даљу посвећеност Владе и стручне јавности Србије развоју информационалних технологија, са посебним акцентом стављеним на поље вештачке интелигенције. Уводни говорник др Емили Ро-

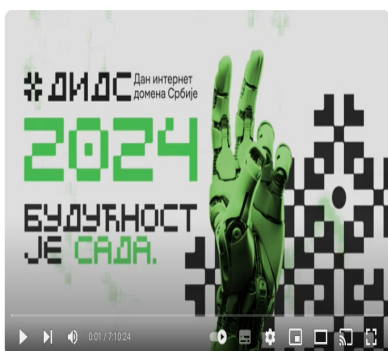
бертс, експерт у области вештачке интелигенције и машинског учења, учесницима скупа обратила се на тему борбе против сајбер узнемиравања у ери дубоког лажирања (енг. *deepfake*). Међутим, Емили Робертс била је ВИ особа – аватар креиран помоћу вештачке интелигенције управо за потребе ДИДС 2024. Ина Пољак, психолог, указала је на огромне и бројне ризике друштвеног инжењеринга и злоупотребе психологије као науке у области високих технологија, које су у стању да заварају и одведу на мисаону странпутицу чак и релативно опрезну и дигитално писмену особу. Панел посвећен применама постојећих алата вештачке интелигенције и платформи био је изузетно користан јер су скупу своја искуства преносили људи који су успешни у својим, веома различитим, креативним индустријама.

Под модерацијом Слободана Марковића, дигиталног саветника при УНДП-ју, и Маријане Борковић, стручне сараднице за маркетинг и комуникације при РНИДС-у, саговорници Дане Блацић, Данијел Милошевић, Ђорђе Кривокапић и Милош Скокић пренели су своја искуства. Предавање Војислава Жанетића је све присутне на-

терало да се добро замисле над будућношћу људског друштва у новим околностима, када је вештачка интелигенција у питању.

Део конференције био је резервисан за представљање резултата истраживања опревенцији онлајн безбедносних ризика за мала и средња предузећа, као и за две приче о успеху: портала domen.rs и пројекта „Локалац на интернету”. Иако различитих конкретних циљева, оба ова пројекта усмерена су ка подршци развоју локалне заједнице.

Као и сваке године, ДИДС се бавио присуством и ширењем ћирилице на домаћем интернету. Потпредседник УО РНИДС-а Душан Стојичевић одржао је предавање „Ћирилица на интернету – за и против”, а проф. др Славица Цицварић Костић модерирала је панел о односу ћирилице и брендинга. ДИДС 2024 одржан је у класичном формату догађаја – уживо. Организатор РНИДС је омогућио пренос и преглед конференције путем свог Јутјуб канала. Конференцији можете приступити под именом: „DIDS 2024. Budućnost je sada!”

DIDS 2024. Budućnost je sada!

StoryMapJS – Географске карте са видео-садржајима

<https://storymap.knightlab.com/>

StoryMapJS је бесплатан алат који нам може помоћи да интегришемо своје приче у облику видео-материјала на вебу у комбинацији са географским локацијама које могу објединити низ повезаних догађаја или тема. Алат је лак за употребу и не захтева познавање JavaScript језика, који се крије иза скраћенице JS у називу. Потребно је да имамо Гугл налог и да видео-материјал поставимо на интернет (Гугл диск, Јутјуб канал или Ви-мео). Након тога коришћењем алата StoryMapJS обједињујемо географску карту са видео-материјалом. Алат је одличан за учење географских и историјских садржаја, као и за пројектни приступ настави.

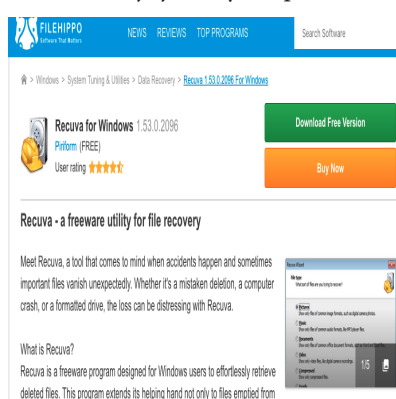
Програм за повраћај података – Piriform recuva 1.5.3.

<https://filehippo.com/>

Већина корисника рачунара има искуство везано за случајно брисање података или фолдера. Из тог разлога неопходно је да имамо

неку од апликација за повраћај података. За почетак, неопходно је да не користимо меморијски простор (диск) одакле планирамо повраћај података. Постоји велики број комерцијалних и бесплатних апликација помоћу којих то можемо учинити. Бесплатну апликацију Piriform recuva 1.5.3. можемо преузети са дате веб-локације <https://filehippo.com/>.

Кориснички интерфејс ове апликације једноставан је за употребу. Апликацију можемо користити самостално или уз помоћ *чаробњака*. Програм врши повраћај података са било ког носиоца података као што су: хард-диск, флеш-диск или SSD. Пре почетка скенирања података које желимо да вратимо можемо да нагласимо тип датотеке (аудио, текст, видео, звук) или да одаберемо опцију скенирања свих доступних материјала. На листи добијених података излиставају се резултати претраге програма. Зеленом су означене оне датотеке које је могуће вратити.

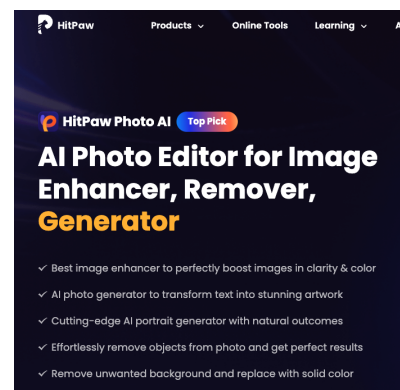
HitPaw Photo AI

<https://www.hitpaw.com/photo-ai.html>

Увођење фото-алата који су базирани на вештачкој интели-

генцији (ВИ) може трансформисати искуство учења кроз: интерактивни и динамичан образовни приступ и живописне визуелне приказе садржаја који могу обезбедити разумевање сложених концепата и стицање додатних дигиталних компетенција.

HitPaw Photo AI је алат ВИ, који је једноставан за употребу и може се прилагодити потребама школског образовања. Он поједностављује сложеност уређивања фотографија, омогућавајући ученицима да без напора креирају или побољшају слике са прецизношћу и лакоћом. Потребно је истаћи да овај алат поседује способност за трансформацију слике ниског квалитета у слике са високом резолуцијом, што га чини вредним средством за ученике у усавршавању и подизању својих визуелних пројеката.

Fetchy – Платформа за наставнике

<https://www.fetchy.com/>

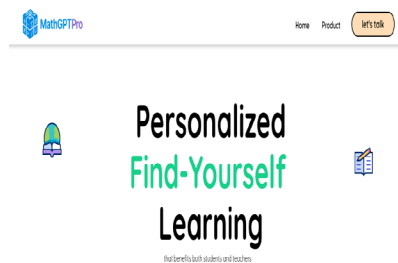
Fetchy је генеративна платформа ВИ дизајнирана посебно за наставнике. Она им помаже да ослободе свој пуни наставни потенцијал, кроз олакшавање посла ве-

заног за креирање великог броја задатака, занимљивих лекција, генерисање билтена, креирање професионалних е-порука и још много тога. Осим наведеног, Fetchy подржава наставнике при унапређењу наставних метода, оптимизацији управљања временом и при процесу доношењу одлука.

MathGPTPro – Математички тутор
<https://www.info.mathgptpro.com/>

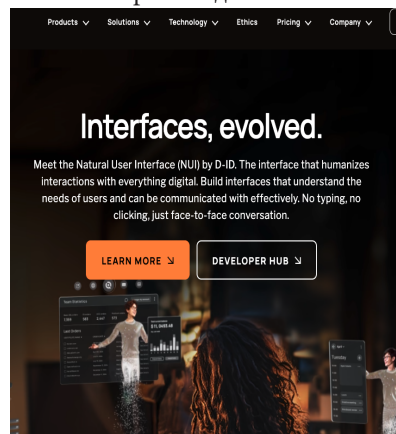
MathGPTPro је интелигентни математички тутор вођен алатима вештачке интелигенције који корисницима омогућава да постављају математичке проблеме путем фотографија или текста, тражећи помоћ за решења. Покренут је 2023. године како би се обезбедили приступачни, интерактивни

и персонализовани алати за учење математике. На платформи је наглашена тенденција за превазилажење образовних баријера и подстицање инклузивног учења у реалном времену.

D-iD – Алат за генерисање лица које изговара дати текст
<https://www.d-id.com/>

D-iD је генеративни алат вештачке интелигенције који може да генерише видео-клип особе која ће изговорити текст који је унео корисник. Да бисмо користили овај алат, потребно је да се региструјемо на датој веб-локацији. Овај алат можемо користити бесплатно четрнаест дана.

Double Side Camera – Истовремено снимање предњом и задњом камером
Гугл плеј продавница

Улога ове бесплатне мобилне апликације коју можемо преузети са Гугл плеј продавнице је могућност истовременог снимања видео-садржаја или фотографије предњом и задњом камером у исто време.

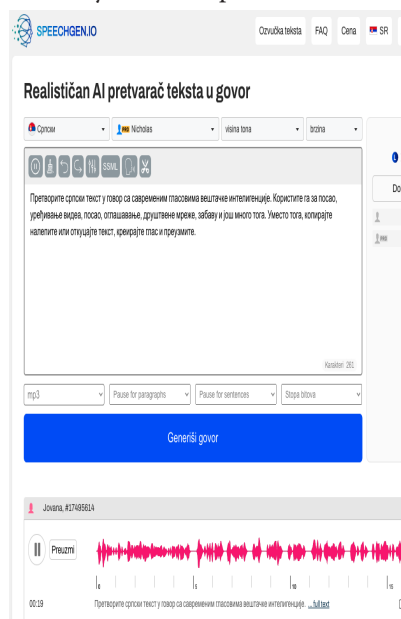
Када апликацију инсталирамо на мобилни уређај (телефон или таблет) и покренемо је, видећемо у средини екрана круг (опционо можемо бирати и неки други облик), који ће приказивати шта снима предња камера уређаја, док ће већину екрана заузети задња камера. Постоји могућност за промену позиције камера, као и подешавање квалитета видео-записа. Ова апликација је одлична за креирање видео-материјала ученика и наставника.

SPEECHGEN.IO – Конвертер текста у синтезу говора на српском језику
<https://speechgen.io/sr/>

На датој локацији налази се алат заснован на вештачкој интелигенцији који откуцан или копиран текст претвара у реалистичну синтезу говора (аудио-запис) на преко 75 језика, укључујући и српски. Овај напредни генератор гласа нуди различите мушке и женске гласове које можемо одабрати. Избор висине гласа као и брзину репродукције такође бирамо. Аудио-запис можемо преузети у MP3 или WAV формату. Овај алат можемо користити за: наставне материјале, нарацију за видео-снимке, оглашавање, поткасте, мобилне апликације, презентације и др.

SpeechGen.io је услуга са вештачком интелигенцијом коју дневно користи око 1000 људи у различите сврхе. Наставници страних језика могу генерисати глас за аудио-примере. Учитељи овај алат могу користити за дијалог и говор ликова у басни и др.

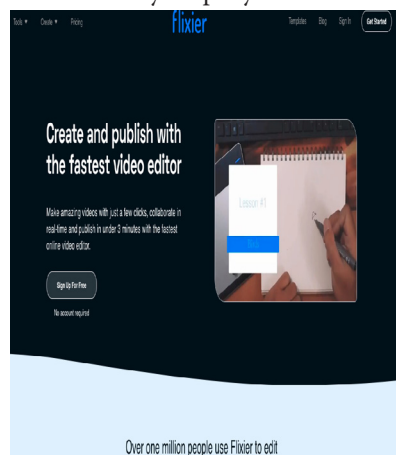

Осим овог алата можемо користити Транскриптор, који користи напредну вештачку интелигенцију за претварање говора у текст, и обрнуто. Према њиховој званичној страници, подржава преко 100 језика, укључујући и српски. Транскриптор је доступан као онлајн-сервис. Такође постоји екстензија за Гугл хром.

Flixier
<https://flixier.com/>

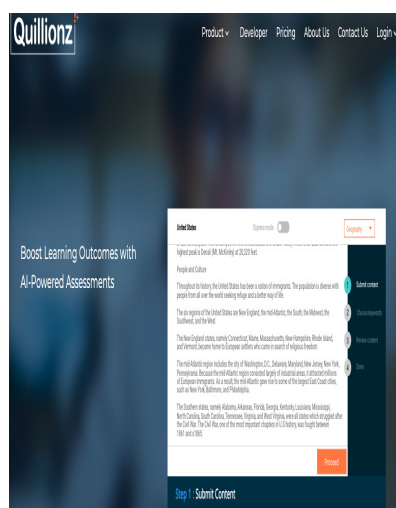
Аутоматски веб-алат за генерисање титлова Flixier нам омогућава да своје видео-записе учинимо, пре свега, квалитетнијим,

као и да им повећамо видљивост на интернету. Овај алат није само генератор титлова, већ и видео-едитор, што нам омогућава обликовање видео-записа. Врло је једноставан за употребу.

Quillionz
<https://www.quillionz.com/>

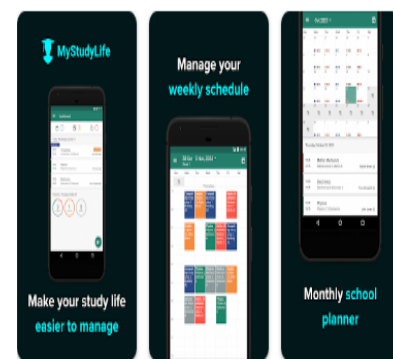
Алат заснован на вештачкој интелигенцији Quillionz може бити користан за проверу разумевања прочитаног текста. Може се користити за израду тестова, квизова, образовних игара, анкета и др. Алат користи алгоритме

дубоког учења како би препознао кључне појмове у тексту и створио питања на темељу тих појмова. Корисници могу унети било који текст, попут чланака, књига или предавања, а Quillionz ће аутоматски генерисати питања и одговоре на темељу садржаја.

My Study life – Дигитални планер активности
Гугл плеј продавница

Мобилна апликација MyStudyLife, коју можемо преузети са Гугл плеј продавнице, ученицима, студентима и наставницима може помоћи да постану и остану организовани по питању подсетника за наставу, домаће задатке, ваннаставне активности, испите и др. Апликацији можемо приступити путем мобилне апликације или вебса. Синхронизација је одлична.

ICT-AAC Zanimalica
Гугл плеј продавница

Мобилна апликација ICT-AAC Zanimalica намењена је деци са поремећајем у вези са аутизмом и интелектуалним тешкоћама, али и деци уредног развоја за олакшавање овладавања новим појмовима везаним за занимања људи. Укљу-

чује четрдесет занимања људи која су описана текстом, пиктограмима и звуком. Циљ је научити децу врстама занимања људи, чему та занимања служе, где можемо наћи особе које се баве тим занимањима и зашто су за нас као појединце важна занимања људи.

Веб-апликација Дилема
<https://zuov.gov.rs/aplikacija-dilema/>

На датој локацији можете приступити веб-апликацији Дилема која пружа прилику деци/ученицима да уче и шире знање о хигијени и здравим обрасцима понашања. Апликација садржи десет

задака који кроз игролику форму мотивишу децу/ученике да уче о значају одржавања личне и хигијене окружења ради унапређивања здравља, добробити и хуманих услова живота. Задаци су намењени деци предшколског узраста и ученицима млађих разреда основне школе, а намењени су, како за индивидуални рад, тако и за рад у мањим и већим групама, код куће или у школи/предшколској установи.

Веб-апликација Дилема развијена је у оквиру педагошке компоненте пројекта *Јачање квалитета здравствених услова за имплементацију принципа адекватног водоснабдевања, санитације и хигијене у здравственим установама, укључујући подршку ромским породицама у овим областима (WACX)*, који реализује УНИЦЕФ у сарадњи са Републичким институтом за јавно здравље „Др Милан Јовановић – Батут”. Дизајн и техничка решења апликације развијена су у сарадњи са

Иновационим центром Електротехничког факултета у Београду, а њено публикување и доступност стручној јавности обезбедио је Завод за унапређивање образовања и васпитања.

Унесите име

девојчица дечак

Даље

др Мирослава Рисџић
Универзитет у Београду,
Факултет за образовање
учитеља и васпитача